

Det stundesløse reformgymnasium.

'I dag har jeg for bare forretninger intet fået udrettet', siger hovedpersonen Vielgeschrey i Holbergs Komædie: Den stundesløse. Sådant har elever og lærere nu haft det dagligt i tre år i reformgymnasiet. Særfaglige forløb i et par uger, en idrætsdag, så et tværfagligt projekt, tilbage til særfagligt forløb, to internationale dage på tværs af klasser og fag, et videnskabsteoretisk (AT) projekt, og så og så...og hvad var det nu vi kom fra? Der skal hele tiden zappes videre til noget andet uden mulighed for fordybelse og sammenhæng. Der er så mange mål, kompetencer, taksonomiske niveauer, der skal medtænkes, så mange bolde, man skal holde i luften på én gang, at arbejdet - og livet - bliver uoverskueligt, - ikke mindst når man er et ungt menneske, der samtidig har så mange andre ting, man skal finde ud af om sig selv og omverdenen

Gymnasireformen har sendt landets gymnasieelever og lærere ud i et sandt mareridt af stress. Studievejlederne kan berette om, at der aldrig før har været så mange gymnasieelever, der går ned med flaget af stressrelateret depression. På næsten alle gymnasier har der i løbet af de sidste tre år været lærere, der er langtidssygemeldte, lærere der er nødt til at gå på deltid for ikke at blive syge, lærere der går tidligere på pension for at slippe ud af dette mareridt. Det går bare ikke! Det må holde op!

Men lad os lige for en sikkerhed slå fast: Der er mange gode fornyelser og intentioner i gymnasireformen. Problemet er, at det hele er hastet igennem uden forudgående forsøg og uden efteruddannelse af lærerne. Det er umuligt at realisere de gode intentioner, fordi strukturerne og de mange krav, der skal opfyldes på én gang, spænder ben for hinanden.

På grundlag af drøftelser med kolleger fra alle faggrupper kommer her mit bud på, hvordan man kan styrke reformens gode hensigter og give eleverne og lærerne arbejdsro og arbejdsglæde.

Genindfør statslig styring af gymnasierne.

Gymnasierne er blevet selvejende institutioner. Derfor er det vigtigt for gymnasierne at lave indbydende og lækre studieretninger, der kan tiltrække kunder, dvs. elever. En elev er en pose penge og en sikring af skolens og lærernes overlevelse. Af den årsag er det vigtigere at have mange elever i klassen, minimum 30, frem for at give eleverne gode arbejdsvilkår i form af en rimelig klassekvotient, fx. 26. Der mangler en statslig styring ud fra samfundsmæssige behov, fx at sikre at fagkombinationerne er hensigtsmæssige, fx at sikre små gymnasier i tyndtbefolkede områder. Der mangler en statslig styring, der sikrer, at de små og sjældne fag sikres på udvalgte skoler. Det kan fx være græsk og latin, musik og kreative fag på nogle skoler, russisk og italiensk på andre skoler. Der mangler en sikring af, at elever reelt kan skifte studieretning og skole. Og der mangler frem for alt en sikring af en ensartet kvalitet i en national studentereksamen.

Indfør Fakultetsgymnasiet.

Afskaf det forvirrende kludetæppe af studieretninger, dvs. kombinationer af fag, som den enkelte skole selv strikker sammen. Det er umuligt for eleverne i folkeskolen at tage stilling til, hvilke studieretninger de skal vælge, og hvad der vil være konsekvenserne af deres valg. Først i gymnasiet får mange elever interesse for fag, de ellers ville have fravalgt på forhånd. Det vil derimod være overkommeligt for eleverne at vælge et fakultet med en fast pakke af centrale fag, der har vægt på enten de naturvidenskabelige, de samfundsvidenskabelige eller de humanistiske fag, men hvor de også får kendskab til og mulighed for at vælge fag og metoder fra de to andre fakulteter. I

fakultetsgymnasiet kan eleverne få et sammenhængende første skoleår, hvor de kan lære fagene og deres muligheder at kende.

I det gamle gymnasium valgte over 50 % af eleverne matematisk gren. Der er grund til at tro, at de naturvidenskabelige fag vil kunne genvinde noget af det tabte terræn, hvis de kunne få lov til at spille optimalt sammen.

Lav faste studieretninger inden for de tre fakulteter.

Fordelen ved det gamle grengymnasium var, at studentereksamen bestod af nogle fagkombinationer, som var relevante i forhold til de videregående uddannelser og kendte og gennemskuelige for dem, der skulle vælge dem. Et fakultetsgymnasium med et antal faste studieretninger omkring en kerne af centrale fag giver optimale muligheder for tværfagligt samarbejde og for samtidig at honorere krav om fordybelse i enkeltfagene, således at vurderinger af teori og metode (AT) har et fundament at stå på. Valgmulighederne skal være gennemskuelige for eleverne, og de faste studieretninger skal i deres udformning koordineres med kravene til optagelse på videregående uddannelser.

Indfør muligheder for at supplere med frie valg af niveau og fag.

Bruddet med det gamle grengymnasium var nødvendigt for at imødekomme samfundsmæssige behov for nye fagkombinationer og fleksible lærings- og arbejdsformer. Det gamle valggymnasium havde den fordel, at eleverne kunne opdage at nogle fag havde deres særlige interesse. Eleverne kunne undervejs tage stilling til, om de ville have et fag på højniveau eller obligatorisk niveau, og der var plads til at vælge særlige fag som filosofi, psykologi og drama. Giv eleverne denne valgfrihed tilbage samtidig med at reformgymnasiets fokus på nye læringsformer bevares.

Giv større mulighed for tværfagligt samarbejde, der giver mening

I reformgymnasiet er det et krav, at der fra 1.g skal gennemføres tværfaglige projekter mellem fag fra forskellige fakulteter, fx mellem naturvidenskab og humaniora. Det går fint med et par timers samarbejde om skriftlig fremstilling og rapportskrivning. Men i forhold til fagenes kerneområder er der ofte tale om et kunstigt samarbejde og derfor i mange tilfælde spild af kostbar tid. I hvor høj grad samarbejder fx dansk og fysik i praktiske projekter ude i den virkelige verden? Nej vel. Der er derimod mange gode erfaringer med tværfagligt samarbejde mellem beslægtede fag fra almindelig undervisning og fra megen forsøgsundervisning. Denne tværfaglige undervisning giver faglig dybde kombineret med bredde og perspektiv. Reformens nye vægt på teori og metode ser vi som et positivt fremskridt, der nemt kunne forbindes med disse erfaringer.

Vent med videnskabsteori (AT) til 3.g og knyt det til det projekt eleverne laver i forvejen.

I reformgymnasiet skal eleverne lave et studieretningsprojekt i mindst to fag i 3.g. I denne opgave er der ikke krav om refleksion over metode. Senere skal eleverne udarbejde en videnskabsteoretisk synopsis (i fag knyttet til to fakulteter) som forberedelse til mundtlig eksamen, men de skal ikke gennemføre noget projekt, hvor de bruger den metodiske erkendelse til noget. De skal så at sige bare forestille sig, at de ville lave et projekt. Det er svært at se hvad der er den højere visdom i denne adskillelse. Hvorfor ikke nøjes med ét projekt med krav om, at det skal indeholde et metodisk afsnit, som eleverne så kan blive eksamineret i som en slags mundtligt forsvar af deres projekt? Det kunne måske også have den gavnlige sideeffekt, at snyd eller for kraftig forældrestøtte ville kunne blive afsløret eller balanceret. Projektarbejdet bør tilrettelægges, så det er socialt retfærdigt.

Størst mulig social retfærdighed i eksamens- og projektkformer.

I reformgymnasiet findes der individuel eksamen med 24 timers forberedelse i andet fremmedsprog og fysik. Det er en eksamensform, der favoriserer unge fra resursestærke familier. Nogle elever har mulighed for at få hjælp af deres veluddannede forældre, eller forældrene har penge og forbindelser til at betale assistance til deres børn, andre har ikke. 24 timers gruppeeksamen med fælles forberedelse og kombination af individuel eksamination og fælles diskussion kunne derimod stille eleverne mere lige. Det samme gælder mundtlig eksamen på grundlag af ukendt materiale, men med relation til det læste stof (som i dansk og engelsk). En times forberedelse giver eleverne ro på nerverne og mulighed for at opnå en vis fordybelse i stoffet og vise, hvad de faktisk har lært undervejs, og hvad de kan præstere på stedet.

Forenklning og klarhed i 1.g.

De to nyskabelser i reformgymnasiet 'naturvidenskabeligt grundforløb' og 'almen sprogforståelse (AP)' er sympatiske, men sammenhængen med fagene, de skal danne grundlag for, er for utydelig for eleverne. Når karakteren for den afsluttende test i de to forløb tilmed ikke kommer til at stå på eksamensbeviset, er det logisk at næsten alle elever vælger at droppe dem. De to fag er ikke længere nødvendige hvis gymnasiet får de tre fakulteter som indgang.

I det naturvidenskabelige fakultet kunne eleverne få fire naturvidenskabelige fag: biologi, kemi, naturgeografi og fysik på mindst C-niveau. Kravene om tværfagligt samarbejde og kendskab til naturvidenskabelig metode kan sagtens tilgodeses via læreplanerne. Ved at gøre dette øges samtidig elevernes muligheder med hensyn til senere studievalg. Nogle naturvidenskabelige fag skal også indgå på et kvalificerende niveau i de to andre studieretninger.

Elementerne fra almen sprogforståelse kunne lægges ind i engelsk og dansk, som er obligatoriske fag for alle. En ekstra time til henholdsvis dansk og engelsk i 1. semester kunne være øremærket til almen sprogforståelse. Ved at lægge stofområderne ind i fagene bliver det klarere, hvorfor de er vigtige.

I det humanistiske fakultet bør der undervises i tre fremmedsprog. Her kunne undervisning i latin og almen lingvistik i 2. semester i 1.g med afslutning i lille skriftlig latinprøve være et meningsfuldt fundament.

Det første hold reformstudenter springer ud om godt og vel to måneder. Lad os se nogle evalueringer og forslag fra gymnasieeleverne og lærerne. Lad synspunkter fra aftagerinstitutioner, det offentlige og det private erhvervsliv indgå i debatten. Lad disse erfaringer og synspunkter danne grundlag for en helt nødvendig reformering af reformgymnasiet.

(antal ord 1572)

Anne Marie Heltoft

lektor Ordrup Gymnasium

(Jeg underviser i dansk, engelsk og italiensk og er kursusleder og tilsynsførende i pædagogikumuddannelsen)

Holmevej 11

2950 Vedbæk

annemarie.heltoft@ordrup-gym.dk